

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Licealna knjižnica
LJUBLJANA - Poljanska cesta
št. 5.
Izv. 1

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna šte. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
85 Din
Člane izvod
ara.

ovoru.

biti frankirani
pisani, ter opremljeni
stamp. dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije se poštnino
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Kovačem!

(H kongresu kovinarjev Jugoslavije.)

V nedeljo 25. novembra se bo vršil v Brodu n. S. skupni kongres »Osrednjega društva kovinarjev« in »Saveza metalških (kovinarskih) radnikov Jugoslavije«. Delegatom bo predložena resolucija za zedinjenje obeh organizacij v eno veliko kovinarsko organizacijo vse Jugoslavije.

Delovanje obeh organizacij je našim čitateljem že več ali manj znano. Zlasti Osrednje društvo kovinarjev, ki je delovalo izključno v Sloveniji, si je v povojni dobi pridobilo za delavski pokret takih zaslug, da bo njegovo ime še dolgo živelo v dušah našega članstva. Savez metalških radnikov je pa po drugi strani tradicionalna organizacija, ki je že pred vojno v Srbiji korakala na čelu delavskega pokreta.

Ne bomo opisovali slavnih dni, ki sta jih obe organizaciji preživeli, ker bi bilo treba za tako opisovanje debele knjige.

Pokazati hočemo le na neko izrazito lastnost, ki jo posedujeta obe organizaciji. Tu mislimo na tisto izrazito borbenost, ki daje kovinarskim organizacijam njihovo izrazito obilježje.

Povojna doba, ki je prinesla v delavski pokret celo vrsto novih problemov, katere je bilo treba rešiti. Marsikatera organizacija in marsikatera strokovničar si je v teh časih zamašil ušesa, da ne bi slišal neljubih novotarij.

Kovinarska organizacija ni tega storila nikoli. Vsak problem je vzela pogumno v pretres, šla mu do dna in skušala izkoristiti, kar je na njem dobrega.

Veliki spor med Amsterdamom in Moskvo sta obe kovinarski organizaciji rešili strogo načelno in z železno doslednostjo. V kovinarskih organizacijah se je pri tem vprašanju pričela debata in se vršila toliko časa, da je bila stvar popolnoma razčiščena.

Železničarji in ostalo delavstvo.

Z današnjo številko sta se združila »Delavec« in »Železničar« tako, da bomo dobivali od sedaj naprej člani železničarske organizacije »Delavca« kot obvezno glasilo.

S tem korakom so se železničarji tesneje pridružili ostalemu delavskemu pokretu in šele bodočnost bo mogla dovolj jasno prikazati kakšne velike važnosti za napredek železničarjev in ostalih strok je ta združitev.

Razkol l. 1919. je železničarje neka-ko odtujil od ostalih delavskih organizacij ter jih gнал po nekih novih potih. Nato je prišla velika železničarska stavka, ki je združila železničarski organizaciji hrbenico. K tej stavki lahko mirno rečemo, da jo je napravilo takratno vodstvo železničarske organizacije na svojo roko, ne da bi prej obvestilo ostale delavske organizacije. Odborniki naše Strokovne komisije so na primer za stavko zvedeli šele na shodu pred Mestnim domom, kjer je bila stavka že proklamirana.

Dogodki po tej stavki so se pa potem s tako naglico vrstili, da ostale delavske organizacije niso mogle tako krepko nastopiti v obrambo železničarjev, kakor bi bilo to treba. To pa samo vsled tega, ker o nameravani stavki niso bile pravočasno obveščene, da bi se nanjo zadostno pripravile, ter izdale svojim zaupnikom natančne direktive, kako intajo med stavko postopati.

Marsikatera organizacija je rešila to vprašanje s tem, da je to najvažnejše vprašanje — spravila z dnevnega reda. Mogoče ima danes tisto prednost, da je ostala popolnoma enotna — ali na drugi strani se pa ne more pohvaliti, da je njeno članstvo tudi o tem vprašanju na jasni liniji.

Kovinarji take polovičarske rešitve niso trpeli. Debatirali so o obeh stališčih toliko časa, da se je jasno pokazalo, kdo ima prav. In ko se zmaga teorija Amsterdama, takrat so se kovinarji močito odločili, delati z vsemi mišicami za to smer.

Sicer je resnica, da so zgubili nekaj nezavednežev, ali organizacija lahko s ponosom reče, da je dala odgovor na najtežavnejše vprašanje povojne dobe.

In če zaključimo to razmotrivanje, potem lahko rečemo: kovinarji so se pri plavanju zmočili, ali reko so preplavali, dočim marsikateri drugi še tava-jo na nasprotnem bregu in premiš-ljujejo, kako priti preko reke, ne da bi si zmočili svojih oblek.

Obe kovinarski organizaciji, združeni v en savez bosta že sedaj predstavljali moč, s katero bodo morali lastniki kovinarskih tovarov računati. Gotovo pa je, da bo ujediničevanje tudi zelo ugodno vplivalo na one kovinarske delavce, ki so dosedaj stali apatično ob strani. S tem bo pridobil novi savez tudi številčno moč, kar mu bo dajalo one sile, ki jih bo organizacija v tej težki dobi potrebovala.

Kovinarski delavci so si s svojim dosedanjim delom zaslužili, da postane njihov savez mogočen faktor v tej novi državi.

Mi jim kličemo v imenu vseh ostalih strok:

Živel Savez metalških delavcev Jugoslavije!

S tem činom je vodstvo takratne železničarske organizacije zadalo železničarjem še zadnji sunek v rebra, kar je preprečilo, da bi za obrambo železničarskih pravic tudi ostale delavske organizacije uspešno vrgle svoj vpliv na tehtnico.

Že takrat se je marsikomu posvetilo v glavi, kakšno usodno napako so napravili tisti, ki so odtujili železničarsko organizacijo od ostalega delavskega pokreta.

Pa ekode niso utrpeli le železničarji, temveč tudi druge stroke. Kajti danes, ko so železničarji med vsemi strokami najslabše plačani, to nizko plačo občutijo tudi ostale stroke na svojih plečih. Skoro se ne vrši nobena mezdna razprava, kjer bi kapitalisti našim zaupnikom ne očitali, da so stavili pretirane zahteve. In pri tem se kapitalisti sklicujejo na železničarje, češ, oni izhajajo s 3 do 4 tisoč kronami mesečno, vi pa še s 6 ali 8 tisoči niste zadovoljni.

Po teh dejstvih vidimo, da je razdvojenost med železničarsko in med ostalimi delavskimi organizacijami vsem skupaj zelo škodovala. In če smo danes na tem, da z združitvijo »Železničarja« in »Delavca« to napako končno veljavno pokopljemo, potem je treba izreči le žalostno sodragom, ki so na tej združitvi tako vztrajno delali.

Naš list prevzema s tem nalogo, da zveže usodo železničarjev čim bolj z

usodo ostalega delavstva. Sedaj ko imamo skupni list, ta naloga ne bo težka. Iz lista bodo zvedeli železničarji ne samo za svoje težave, temveč tudi za težave ostalega delavstva, nasprotno bo pa ostalo delavstvo čim natančneje zvedelo za muke, ki jih morajo prestajati železničarji in gotove je, da se ne bo vršila nobena akcija za zboljšanje železničarskega položaja, pri kateri ne bi ostale stroke sodelovale.

Pa še eno dejstvo je, ki ga pri tej priliki ne smemo pozabiti.

Naše strokovne organizacije so kri-

zo, ki je po vojni v delavskem pokretu nastala, že prebolele. In kakor po nevihti, preveva naše organizacije svež borben duh. Železničarska organizacija pa, katero je kriza najbolj zadela, se pa še vedno zviha v preporodnih krčih. — Gotovo je, da bo sveža sila in borben duh naših organizacij pomagal tudi železničarjem čim prej preboleti doljene rane.

H koncu lahko rečemo: Zopet se nam je posrečilo združiti dve sili v še eno večjo silo. In to je naš program!

Konferenca delavskega osobja,

Po železniški pragmatiki je g. minister saobračaja pooblaščen, da uredi z naredbo službeno razmerje delavskega osobja na železnici. Naš Savez je ukrenil vse, da ne bo izdelana ta naredba zopet brez nas. Naše organizacije so podale pravočasno tozadevne predloge in želje železničarjev.

Zagrebska podružnica je prevzela tozadevno iniciativo: Sklicala je člansko zborovanje, ki je sprejelo predlog, ki vsebuje vse ono, kar bi moralo priti po njenem mnenju v to naredbo.

Ti predlogi so bili poslani vsem podružnicam Saveza, da jih proučijo in od svoje strani izpopolnijo.

Njih glavna vsebina je sledeča:

Delavci nad 21 leti naj dobijo stalnost, ako so zaposleni na železnici vsaj eno leto. Stalne delavce se more odpustiti le na podlagi sklepa disciplinarne komisije, v koji je polovica članov od delavstva izvoljena. Stalen delavec naj ima za sebe in rodbino pravico do penzije. Pravica do polne penzije se zado-bi po 30 letih dela in znaša toliko, kolikor je znašala zadnja polna plača delavcev.

V penzijski fond plača delavec 3, a delodajalec 6 odstotkov. Penzijski fond upravljajo delavci.

V delavnicah naj se priznajo delavski zaupniki in naj se jim odredi delokrog. Ravnotako naj se prizna njih organizacija. Plače naj se določajo sporazumno med predstavniki podjetnikov in delavskih organizacij, v sorazmerju z gibanjem draginje in z ozirom na plače v privatnih podjetjih.

Delavni čas naj traja za vse delavce po 8 ur. Nadurno se more delati samo po pristanku dveh tretjin delavcev in to največ 12 ur na mesec. Te nadure se plačajo z dvakratnim normalnim urnim zaslužkom.

O teh predlogih je sklepala 4. novembra državna konferenca železničarjev v Zagrebu.

Na tej konferenci so bila zastopana vsa važnejša mesta v državi. Skupno se

je udeležilo konference 49 delegatov. Na tej konferenci se je sklenilo po obširni razpravi sledeče:

1. V zadevi poviška delavskih plač.

Da se pozove enketo delavskih zbor-nic in Glavnega Radniškega Saveza Ju-goslavije, ki je zasedala istega dne v Brodu, da posreduje na merodajnih me-stih, da bi se odobrili krediti za delav-ske plače. Sprejela se je ostra resolu-cija, proti brezbriznosti vlade in mini-strstva saobračaja za delavske plače. To resolucijo je predložil še istega dne so-drug Krekić enketi v Brodu, kjer je bila odobrena. Delavske zbornice in Glavni Radniški Savez so se zavezali izvršiti intervencijo, ki jo je državna konferenca železničarjev od njih zahte-vala.

2. V zadevi službenega pravilnika za delavsko osobje.

Na osnovi zgoraj omenjenega načrta se je razvila živahna debata, ki so se je udeležili sodrugi iz Niša, Maribora, Sa-rajeva in Ormoža. Na podlagi te debate se je vzela v prvotni načrt še zahteva po obleki in obutvi, po nabavi kuriva (premoga in drv) po režijskih cenah in za ugodnost pri vožnji. Spremenil se je prvi predlog v toliko, da daje že 25letno službovanje pravico do penzije.

Spomenico o tem bo ponesla po-sebna delavska deputacija na vsa me-rodajna mesta v Beogradu.

Na tej konferenci so bile slovenske železničarske organizacije še zadosti dobro zastopane. Žal, da smo še vedno pogrešali delegatov od ljubljanske južne železnice. Upamo, da bo tudi pri njih prodrla zavest, da se s separatno akcijo nikamor ne pride. Razredno zavedni železničarji morajo najti pot v svojo enotno staro organizacijo.

Vsi, ki ste naveličani večnih med-sebojnih bojov in večnega cepljenja ter praznega kričanja, poiščite stik s Save-zom železničarjev, ki je vaša stara raz-redna organizacija, ki stoji ob pravem trenutku na pravem mestu.

Nadaljni koraki za železniško osobje.

Na državni konferenci, ki se je vršila 4. nov. v Zagrebu, se je sprejela v zadevi povišanja plač ia predlog sodr. Brliča ta-le resolucija:

»Državna konferenca delavskega osobja na železnicah ugotavlja z obžalovanjem, da so plače delavskega osobja na državnih železnicah še vedno tako male, da zaostajajo za polovico za plačami delavcev v privatnih podjetjih.

Če tudi se je dala že več kot pred enim mesecem obljuba, da se bodo plače izboljšale, se ti obeti še vedno niso izpolnili.

Ministrstvo saobračaja je res ukinilo čl. 7 začasnega pravilnika in omogočilo povečevanje plač potom svobodne pogodbe,

ali je na drugi strani dejstvo tudi to, da ministrstvo v svrhu povečanja plač ni stavilo na razpolago niti ene pare, in se zato plače niso premaknile z mrtve točke.

Z ozirom na beden položaj delavskega osobja na železnici, kakor tudi z ozirom na produkcijo, ki trpi radi tako slabo plačanih delavcev, apelira državna konferenca delavskega osobja na Glavni Radniški Savez Jugoslavije in Delavske zbornice, da pod-vzamejo na merodajnem mestu intervencijo za odobrenje kreditov za delavske plače.

Ta resolucija se je izročila v Brodu potom sodruga Krekića enketi Delav-skih zbornic in Glavnega Radniškega Saveza.

Preko posebne delegacije sta jo predala Glavni Radnički Savez in delavska zbornica beograjska Generalni direktoriji ministarstva saobraćaja s temle spremnim pismom:

Ko predaja generalni direktoriji predno resolucijo, prosi uprava Glavnega Radničkoga Saveza Jugoslavije direktoriju, da ugodi upravičenim zahtevam delavstva, in da stvarno poviša delavske plače in omogoči delavcem solidno delo in človeško življenje.

Istočasno opozarja podpisana uprava, da se z novo regulacijo plač z ukinitvijo čl. 7 začasnega pravilnika ni izvedlo zaželeno povišanje plač, ker s tem, da je dobil mal del kvalificiranih delavcev dnevno poviške od pol do enega dinarja, ni za nje nič učinjeno, a nekvalificirani delavci so izgubili

v svojih plačah po 5 do 17 Din dnevno, tako da imajo največ po 18,25 Din plače.

Radi tega je nujno, da bi se izposlovalo v svrhu rešitve povišanja sklep za izplačilo novih kreditov, da se morejo povišanja izplačati, ker vsi predstojniki delavnice izjavljajo, da morejo samo v tej izmeri povišati plače, kakor so dobili sredstev z ukinitvijo plač drugim delavcem.

Ta uprava se nadeja, da bo našla ta prošnja tako pri direktoriji, kakor pri g. ministru saobraćaja pravično oceno in zadovoljenje.

V Beogradu, dne 7. novembra 1923.

Luka Pavićević.

Tajnik:

M. Cvetković.

Predsednik:

Nepolitično društvo strojevodij.

Enako, kakor pri nas, so osnovali tudi v Avstriji nekateri strojevodje svoje lastno društvo in se ločili od strokovne organizacije.

Enako, kakor pri nas, se je izkazalo, da so ta društva v resnici politična in organizacije vladnih priganjancev.

Enako, kakor pri nas, se je izkazalo, da ta društva ne donajajo članom niti pričakovanih osebnih koristi. »Arbeiterwille« prinaša na naslov takega društva strojevodij tele značilne besede:

»Es war seit jeher das Bestreben der Arbeiter und Angestellten Feinde, unter ihren Sklaven selbst Helfer gegen ihre Opfer zu finden. Diesem Zwecke dienen die verschiedenen von den Unternehmern ins Leben gerufenen bezahlten und geförderten Vereinen, die sich jetzt gerne

unpolitische Organisationen nennen, in Wirklichkeit aber sehr intensive Politik betreiben, allerdings nur im Interesse ihrer Auftraggeber. Zum Glück sind diese zur Ohnmacht verurteilt, denn die Mehrheit der Angestellten geht ihnen mit Verachtung aus dem Wege, wohl wissend, dass diese Verräterorganisationen nur geschaffen wurden, um die wahrhaft wirksame Gewerkschaftstätigkeit zu lähmen, Zersplitterung unter die Arbeiterschaft zu bringen, und dass die Macher dieser gelben Banden in feiger Liebesdienerei nach oben bloss ihre lumpigen, rein persönlichen Interessen im Auge haben.«

V Avstriji so s takimi poskusi obračunali. Ali bomo tudi mi?

Draginja in življenske potrebe.

Eksistenčni minimum za mesec november 1923 (15. novembra) za 5-člansko družino (mož, žena in 3 otroci, stari 12 let, 7 let, in 1½ leto.)

Predmet	Mesečna potreba	Za enotno Din	Skupaj Din
moka 0	15 — kg	6 50	97 60
moka za kuho	10 — »	6 —	60 —
krušna moka	10 — »	5 75	57 50
koruza	20 — »	3 —	60 —
krompir	70 — »	1 —	70 —
fižol	3 — »	8 50	25 50
meso 1. vrste	11 — »	26 —	286 —
» 2. »	10 — »	25 —	250 —
mast	3 — »	40 —	120 —
sol	1 — »	4 —	4 —
olje	1 5 — »	27 —	40 50
riž 1. vrste	2 5 — »	14 —	35 —
» 2. »	2 5 — »	10 —	25 —
sladkor kocke	2 — »	20 —	40 —
» kristalni	2 — »	19 —	38 —
kava Santos	0 7 — »	46 —	32 20
» Rio	0 7 — »	40 —	28 —
frank	0 1 — »	25 —	2 50

Predmet:	Mesečna potreba	Za enotno Din	Skupaj Din
milo	1 — »	19 —	19 —
kis	0 5 — »	2 —	1 —
čaj	0 1 — »	75 —	7 50
mleko	26 — »	4 —	80 —
rum	0 5 — »	32 —	16 —
drva	1 m — »	200 —	200 —
premog	2 q — »	47 50	95 —
čevlji	pol para — »	300 —	150 —
kamiga n	1 m — »	300 —	300 —
ševlot	1 m — »	160 —	160 —
malinos	2 m — »	20 —	40 —

Skupaj 2340 20

Opomba: Računamo, da odpade od tega zneska 32% za težkega delavca, 25% za ženo, 20% za otroka nad 12 let, 17% za otroka v šolski dobi, 8% za malega otroka. Pri samcih, ki ne žive v skupnem gospodinjstvu računamo, da je treba pribiti k zgornji vsoti 50 do 70%.

Naše organizacije.

Pomnite! Delavske plače znašajo komaj 2/3 predvojnih dejanskih plač! Ene tretjino konfiscirajo naši gospodarski krogi — v svrhu obnove mrtvega kapitala in vpostave industrije! — Vkljub temu hočejo gospodarski krogi še večji tribut, — in ga hočejo vzeti — bolnemu in onemoglemu delavstvu! To je jedro boja gospodarskih krogov proti delavskim socialnim zavodom!

Podlistek.

Delavski koledar 1924.

POPIS IN OCENA NJEGOVE VSEBINE.

Ce je kdaj katera knjižica zaslužila ime mali vsevedež, potem gotovo zasluži to ime naš letošnji koledar.

Da ne bomo na dolgo in široko hvallili vsebine, je najboljšje, če jo kar kratko navedemo, ker bo ta vsebina sama najbolj povedala, da je letošnji koledar res nekaj, česar naše organizacije še niso imele.

Ze prva stran, na kateri je naslikan oficialni znak amsterdamske internacionale, nam kaže, da ga je izdala Strokovna komisija. Na drugi strani je priobčena pesem »Delavski pozdrav«, ki je gotovo ena najlepših delavskih pesem. Potem so pa priobčene notice: »Letni časik«, »Nebesne spremembe«, »Solčni in lunini mrki« in znamenja za lune spremembe.

Nato je razvrščen letni koledar in zraven ličen prostor za beleške. Poleg koledarja se nahaja prostor za dnevni račun dohodkov in stroškov.

POUČNI DEL.

Zakon 1154 b se marsikje ne izvaja, zato ker ga delavci ne poznajo, da bi se zanj borili. Sicer je bilo v »Delavcu« že parkrat pisano o njem, vendar se list zgubi, na pamet se pa takih razprav tudi nihče ne nauči. Z ozirom na to je priobčena v letošnjem koledarju jedrnata razprava o zakonu 1154 b in smo prepričani, da bo s poznanjem tega zakona marsikatera krivica odpravljena.

Kot druga razprava je priobčena: Načrt za delavsko zavarovalnico in hranilnico. Ta razprava je posneta iz izkušenj, ki so jih napravile o tem vprašanju češke, nemške, angleške in ameriške delavske organizacije. Gotovo je, da bo nudil ta načrt nov vir moči in novo zaslobo delavskemu razredu čim se izvede v življenje.

Pod naslovom: Delavske organizacije je priobčena kratka in jedrnata slika dosedanjega in bodočega dela strokovnih, političnih in gospodarskih produktivnih, izobraževalnih in obrambnih (UDR) organizacij. V tej zelo lahko umiljivi razpravi so tudi natančni naslovi posameznih uradov teh organizacij.

Vestnik Saveza železničarjev Jugoslavije.

Za delavsko osobje na železnicah.

Svoj čas se je smatrala državna služba za dragocen kapital. Danes pomenja državna služba beračijo in lakoto. Ta sprememba ne bo ostala brez težkih posledic za državo in državna podjetja, med katere spadajo tudi železnice in železniške delavnice.

Mislino, da se z vsemi bajoneti ne bo dalo doseči, da bi se silili najboljši ljudje k železnici, kakor so nekdanj. A tudi dobri stari uslužbenci bodo vztrajali na železnici pač le v toliko, v kolikor človek ne more spreminjati službe in eksistence, kakor berač sukno. Najprej bo občutila država slabe posledice svojega postopanja proti železničarjem v železniških delavnicah. Zakaj dobri delavci zapuščajo tam že sedaj trumoma železniško službo in gredo v privatna podjetja. To se godi v taki meri, da je smatral minister saobraćaja za potrebno, da se proti temu nekaj ukrene.

Zato je razveljavil čl. 7 začasnega pravilnika za reguliranje položaja delavskega osobja na železnici in odredil, da se plača to osobje tako, kakor v privatnih podjetjih. Ta ukrep je vzbudil v vrstah delavskega osobja na železnicah veliko veselje.

Ako bi se izvedel, bi se morale plače temu osobju znatno zvišati, najmanj pa za 100 odstotkov.

G. minister saobraćaja je zastavil svojo besedo, da se bodo plače res izenačile, t. j. tako zvišale. A na žalost — delavci teh obečanih plač še vedno niso dobili. Minister saobraćaja hoče — če povemo to po domače, — sicer da bi bil volk sit, — a to bi rad tako dosegel, da bi ostala tudi koza cela. On je naročil železniškim direktorijam, naj povišajo delavske plače na višino, na koji so plače v privatnih podjetjih.

Zato pa ni dal nobenih kreditov. Direkcije bi morale torej tako povišati plače, — da bi se za plače nič več ne izdalo, kakor dosedaj, in da bi se tudi produkcija ne zmanjšala.

Naš Savez je podvzel preko Glavnega Radničkoga Saveza in Delavske zbornice v Beogradu pri Generalni direktoriji železnice, ministarstvu financ akcijo, da se odobrijo krediti za povišanje plač delavstva na železnici. Tajnik Saveza železničarjev s. Krekič je poslal na ministarstvo v imenu Saveza v zadevi izenačenja plač obširno spomenico. V tej spomenici je razložil vse, kar smo zgoraj povedali in se je dotaknil s temi-le globoko občutenimi besedami položaja delavcev na železnici:

»V imenu delavskega osobja, organiziranega v tem Savezu, vlagamo protest, ker je ostalo delavsko osobje, — na pragu bližajoče se zime — brez poviškov, ki jih neprestano zahteva, in za koje je stopilo, proti svoji volji, pod pritiskom obupa deloma že v stavko. V imenu tisočev venečih, neobeleženih in bolnih žen in otrok teh delavcev, ki so jih ti tolažili, pričakujoč poviška, ne vedoč, da jih s tem varajo, vlagamo poseben protest, ker pomenja njih beda

izzivanje in žalitev. Ker je tudi v interesu železnice in vsega narodnega gospodarstva, da se osobje v delavnicah in na progi zadovolji, — upamo, da bo imela ta intervencija uspeh.«

Ce se izboljša enkrat položaj delavskega osobja na železnici, potem upamo, da se bo s časom tudi položaj nastavljenstva izboljšal.

Saj mora biti udarec na avtoriteto države, ako bo oblačila država svoje nastavljenke ne v kraljevo, — ampak v beraško sukno.

K izenačenju članarine.

Na zadnji seji Osrednjega odbora Saveza Železničarjev se je sklenilo izenačiti članarino od 7,50 Din na 10 Din.

Ta korak je bil nujno potreben. Ako hoče ostati naša organizacija boja sposobna enota, mora imeti tudi sredstva za boj.

Da tudi zgornja vsota ni visoka, razvidite iz tega, da se da kupiti danes za 10 Din to, kar se je pred vojno za 60 vinarjev.

Naš sedanjí prispevek znaša toraj tedensko okrog 15 vinarjev, — med tem ko je znašal pred vojno 45 vinarjev, to je trikrat toliko. Seveda — boste opravičeno rekli — če bi bile tudi naše plače takšne, kakor so bile pred vojno, potem bi radi tudi toliko za organizacijo prispevali, kakor smo pred vojno!

Gotovo je, da morajo računati tudi naše organizacije z gmočnim stanjem, v katerem se članstvo nahaja.

Ce določajo prispevek z eno tretjino predvojnega prispevka, so to gotovo storile. So pa meje, preko katerih ne gre: še hujše štedenje bi pomenilo nevarnost za sam obstoj organizacije. To premislite in poučite o tem tudi druge. Neobhodno je potrebno, da naša organizacija živi in da je močna: Kolikor bo imela ona moči, toliko bomo imeli člani pravice.

Mali prispevki.

So organizacije, ki izhajajo z manjšimi prispevki, kakor naše. So organizacije, ki nudijo članom zastoj vse mogoče.

Toda, ali verujete, da je mogoče dati v izgubo in zastoj in — da ni za tem nikogar, ki daje? Danes — se čudeži nič več ne gode! Organizacije z malimi prispevki in brez prispevkov so — v službi tistih, ki jih vržejo.

To so žolte organizacije ali protidelavske organizacije. Eden njihov znak so — čudežno mali prispevki.

Tätigkeitsbericht des Savez. Der Eisenbahnerverband Jugoslawiens veranstaltete am 4. November eine Reichskonferenz in Zagreb. Hier wurde eine Protestresolution betreffend die Gehaltserhöhungen an das Personal in den Werkstätten und Entwurf der Dienstordnung für dieses Personal angenommen. Beides wurde im Wege des Glavní Radnički Savez an die kompetenten Stellen geleitet. Um auch die deutschsprechenden Eisenbahnarbeiter über

in telefonischen Gesprächen, ta pojasnila bodo vsem, ki imajo kakaga opravka na pošti zelo dobro služila.

Kot zaključek poučnega dela je kratak opis Unije stavbinskih delavcev v Celju.

RAZNO.

Pod tem naslovom so zbrani podatki o vojaški sili Evrope, površini zemlje, o prebivalstvu in oddaljenosti raznih svetovnih teles.

Dalje so notice: Žepna ura kot kompas. — Najvažnejše mere. — Različne milje v metrih. — Mere in teže. — Talašča teles. — Različne hitrosti. — Iskre. — Največja mesta v Jugoslaviji in števílo njih prebivalcev. — Specifična teža raznih teles, tekočin in plinov.

V srce presunojoča je razprava: »Za zadnje skorjico kruha in zadnji žarek svobode«.

Železničarska pragmatika. — Rudarska zakonodaja. — Varstvo živilskih delavcev.

Dalje je razprava o nad vse važni temi: Stremljenje mladine, Obrtno-nadaljevalne šole itd.

Na koncu je pa še priobčenih celo vrsto raznih kovinarskih tabel, brez

diesen Entwurf genau zu informieren, werden wir in der »Volkstimme« eine Uebersetzung dieses Entwurfes besorgen.

Monopolska stroka.

Pravilnik za delavsko oseboje v monopolnih delavnicah. Odbor podružnice monopolnih delavcev v Ljubljani se je bavil z vprašanjem pravilnika za delavsko oseboje v monopolnih delavnicah. Tak pravilnik se v monopolni direkciji kaže že izdeluje, delavstvo pa ga še ni dobilo na vpogled. Tu je na vsak način potreba, da se delavstvo za to pravočasno pobriga, da ne bo postavljeno pred dovršena dejstva. Odbor pričakuje tozadevne iniciative od svoje savelne centrale, zlasti pa od Glavnega Radniškega Saveza, ki je pokazal v podobnih slučajih rudarjev in železničarjev svoj smisel za potrebe včlanjenih organizacij. (Monopolsko delavstvo bo našlo v pravilniku, kakor so ga izdelali železničarji in ki ga pričujemo, marsikaj, kar se bo dalo tudi za monopolne delavce vporabiti. Op. ur.)

Stavbinska stroka.

Celje. Te dni je bila izvršena stavba Jadranske banke, katera se je sezidala pod vodstvom tvrde Karol Jezernik. Pri navedeni stavbi so se vršile razne kapitalistične manipulacije, katere so ostale delavstvu tajne. Delavstvu je le to znano, da banka sicer stoji, mesto je za eno palačo bogatejše, a delavstvo je bogatejše na izkušnjah, ki si jih je na omenjeni stavbi pridobilo. Kapitalist »graditelj« ima gotovo svoj profit že v žepu, a delavstvo je odšlo s trebihom za kruhom, katero je garalo skoraj ves čas po 10 ur na dan brez odstotkov za nadure. »Preko zmote do spoznanja«, pravi pregovor, ki velja tudi za tiste, ki so bili kapitalistično orodje brez svoje stanovske organizacije. Pomagala je ta šola delavstvu stavbinske stroke že mnogo. To se vidi v tem, da si delavstvo odslej naprej postavlja svoje organizacije na vsaki stavbi. Tako se je vpostavilo tudi svojo organizacijo na stavbi banke »Hrvaške štedionice« v Celju. Tudi na tej stavbi se je nemoteno pričelo delati po 10 ur brez odstotkov in to do tedaj, ko se je delavstvo pridruživlo »Uniji stavbinskih delavcev«. Takoj nato so se izvršile volitve obratnih zaupnikov in uredil se je delovni čas po določilih zakona o zaščiti delavcev. To g. inž. Čepinku, stavbenemu vodju in njegovemu pisarju Schoderbek-u ni bilo po volji. Začel je protežirati tuje delavce, dočim je naše domače delavce začel odpuščati z izgovorom, da nima dela. Ker odpuščanja ni hotelo biti konec, se je vložila ovadba na Okrajno glavarstvo v Celju. Od tam pa seveda obratni zaupniki niso dobili zaželenega uspeha; g. obrtni komisar se je lepo odrezal, da je pristojna oblast le inspekcija dela in ne okrajno glavarstvo za pomoč obratnim zaupnikom za vzdrževanje reda pri podjetju, s. Leskošek je nato peljal deputacijo k g. vladnemu svetniku dr. Žužku, ta pa

je izjavil kratko: Napravite pismeno vlogo. Obratni zaupniki tudi na pismeno vlogo niso dobili nikake rešitve, narkar je tajnik s. Leskošek odšel na stavbo med delavstvo ter naročil, da naj knjige nihče ne vzame, in da se nihče ne odstrani tudi, če bi bil odpuščen, dokler se ne odstranijo »šmarcerji«, navdahnjeni od Radičeve seljačke republike, v kateri bodo delali radniki in seljaki po 16 ur na dan, popje in druga gospoda s čifuti bo pa uživala sad in pasla lenobo. Šele to je imelo uspeh. V soboto dne 17. t. m. so pobrali šmarcerji svoja šila in kopita ter odšli nazaj v »Radičevo deželo«. Tako naj bi napravili delavci, ki imajo razredno zavestnost povsod z bedaki, če ne marajo sebi in svojim sotrpnom dobro, da se jih enostavno spodi tja, kamor spadajo, da se onemogoči delati suženjstvo tam, kjer se je potom zavednosti delavcev že odpravila.

Rudarska stroka.

Nov zločin. Ni dovolj, da je Trboveljska premogokopna družba v dvanemesečni stavki oropala rudarje njih boljšega koščka kruha. Ni dovolj, da je vrgla stotine revnih rudarjev na cesto, da tavajo sedaj brez dela in kruha. Šla je še dalje: kot članica »Zveze industrijev« je prepovedala vsem odpuščenim rudarjem, da ne sme noben podjetnik sprejeti v delo odpuščenih rudarjev. In da doseže višek svojega socialnega čuta je sedaj sodnijskim potom odpovedala stanovanje vsem odpuščenim rudarjem in njihovim rodbinam. Kaj na sedaj store ti reveži? Preganjani brez vseh sredstev, ne dobe nikjer dela, sedaj jim je Trboveljska premogokopna družba odpovedala še bomo stanovanje in jih izsilila na cesto. Beda in obup odseva vedno bolj z obrazov teh nesrečnejšev. Domovina, pravica, svoboda, kje si? Ali se ne sramuješ, da dopuščaš, in da ti pred tvojimi očmi umirajo gladu ter jih siliš v zločin? Za tiste, ki te vzdržujejo z delom svojih rok nimaš kruha, ne pravice in ne svobode! Zganite se vsi tisti, ki imate vedno na ustih blagor naroda. Povejte Trboveljski družbi do kam sme nje zločinsko delo. Da, ona nima pravice biti sodnik, ki obsoja nedolžne žrtve na smrt ali zločinsko življenje! Delavstvo, ti pa spreglej in spoznaj kdo so tvoji krvosesi, spoznaj tudi, kam privede nepravilno razumevanje razrednega boja. — Prizadeti.

Vestnik »Svobode«.

DELEGACIJSKI ZBOR.

Osrednji odbor Spl. del. izobr. zveze »Svobode« sklicuje v dnevih 8. in 9. decembra t. l. izredno delegacijsko zborovanje po sledečem redu: 8. decembra ob 2. uri popoldne se vrše zborovanja telovadne, dramatične in glasbene podzveze; prva zboruje v osrednjem tajništvu »Svobode« v Židovski ulici, drugi dve pa v Prešernovi sobi in salonu restavracije »Novi Svet«, Gosposvetska cesta. 9. decembra v nedeljo ob pol 9.

uri zjutraj pa se vrši izredni delegacijski kongres v salonu restavracije pri »Levu«, istotako na Gosposvetski cesti, s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev delegacijskega kongresa in overovljenje mandatov. 2. Poročilo centralnega odbora: a) poročilo predsednika, tajnika in blagajnika; b) poročilo nadzorstva. 3. Poročila podzvez. 4. Sprememba pravil. 5. Nadomestna volitev. 6. Slučajnosti. — Udeležbo na konferencah podzvez in na obnem zboru imajo vsi odseki in podružnice, ki so izpolnile vse obveznosti do zveze. Na vsak odsek in na vsakih 100 članov pride en delegat. Začetno število se smatra za polno. Za delegiranje je merodajno število članstva, za katero so posamezne podružnice poravnale pri zvezi vse obveznosti do 1. novembra t. l. — Osrednji odbor.

Podružnica v Trbovljah k izrednemu kongresu.

Ker se zadnji delegacijski zbor ni mogel soglasno izreči za spremembo pravil, smatramo za nujno dolžnost delovati na to, da se skliče ponovni občni zbor, ki ima že začrtano delo izvršiti: V tem delegacijskem zboru vidimo izhodišče iz našega meglenega ozračja, ki hoče preplaviti naše mladinska gibanja. Drugič je pa tudi življenska potreba prememba sedanjih pravil, oziroma naj se uvede centralni pravilnik, ker dosedanja pravila ne odgovarjajo organizacijskim potrebam.

Jasno je, kakor pravi okrožnica št. 3, da je kulturna organizacija brez kulturnega lista nenasajeno kladivo. Če kdo pogreša kulturnega lista, ga pogreša trboveljska »Svoboda«. Da je list tako malo razširjen med delavstvom, v dmo krivdo v tem, da je bil »Kres« dosedaj preučeno pisan in vsled tega nedostopen večini našega delavstva. Kar je bilo delavstva naročenega na »Kres«, je bilo skoro vse naročeno iz solidarnosti do svoje organizacije.

Članski zbor v Trbovljah se je s to točko mnogo bavil ter našel za razširjenje »Kresa« edino sledeč izhod:

List »Kres« naj se opusti v sedanjih obliki in vsebini, ter naj se spremeni na sledeče:

- List naj izhaja v obliki časopisa.
- List naj prinaša poučne organizacijske članke (o telovadbi, športu, dramatik). Prinaša naj poročila o gibanju socialistične mladine po drugih državah in doma. Romane, kakor Zoša, Mariška i. t. d. pozdravljamo, ki naj bi se pa prinašali, kolikor dopušča prostor v podlistkih.
- List naj bo obligatoričen, t. j. nanj mora biti naročen vsak član »Svobode«.

Če bomo zadostili v tej meri, moremo gotovo računati, da razširimo list med naše mlado delavstvo.

Samostojne predloge posameznih podružnic za izredni kongres »Svobode« je poslali najkasneje do 25. novembra centrali. Poznejših predlogov se ne bo upoštevalo.

Jesenice. Da se poda vsa statistika o delu in moči »Svobode« morajo

vse podružnice oziroma odseki poslati do kongresa centrali ves razpoložljiv material.

Statistika in bilanca zveze naj se pozneje izda v posebni brošuri

D. T. J. naj pošljejo natančno statistiko svojih nastopov in delovanja po telovadnicah.

Objave.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem vsem sodrugom in tovarišem, ki so me podprli v dobi moje bolezni z zneskom 410.75 Din, zbranim v livarnah KID na Savi. Izrekam darovalcem na tem mestu najtoplejšo zahvalo in sodružni pozdrav. — Ivan Dagarin.

Zahvala. Spodaj podpisana sodružica se iskreno zahvaljujem vsem delavstvu tovarne za kley v Ljubljani za podarjeni venec in ostali znesek ob priliki smrti mojega soproga. — Anica Hoholin-ova, vdova.

Zahvala. Podpisani se vsem rudarjem v Heleni prirčno zahvaljujem za nabrano in darovano mi svoto Din 480.60, kar mi je zelo koristilo v času moje bolezni. — Jakob Bisternik, rudniška bolnica v Črni.

Zahvala. Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem vsem sodrugom tovarne »Splošna stavbena družba« Tezno pri Mariboru za darovano mi svoto Din 224.25 in vsoto Din 152.50, katero so mi darovali v času moje bolezni. — Jernej Ačko.

Zadružništvo.

Zadružni tečaji. Zveza gospodarskih zadrug v Ljubljani priredi meseca decembra 1923 ter januarja 1924 več celodnevni zadružni tečajev v vseh večjih delavskih krajih Slovenije. Tečaji se bodo vršili ob nedeljah in praznikih in sicer od 9. zjutraj do pol 1. popoldne. Od 2. do 4. pop. se bo nato vršila prosta diskusija.

Določili smo zaenkrat naslednje kraje: Ljubljana (priglasje sprejema soodr. Drazil); v Trbovljah (priglasiti se pri načelniku ondotnega Delavskega doma); na Jesenicah (pri revizorju Cugvicu); v Trzinu (pri Jakobu Vehoveu); v Celju (pri soodr. Korenu), v Mariboru (pri revizorju Kranjcu); v Ptuj (pri prodajalni Konsumnega društva za Slovenijo in v Mežiški dolini (pri zadružnem revizorju Topoloveu).

Na teh zadružnih tečajih se bo obravnavalo: a) zgodovina zadružništva s posebnim ozirom na Jugoslavijo; b) načela zadružništva in njih pomen za delavsko in kmečko ljudstvo; c) varčevanje in starostno zavarovanje (problem posojilnic in življenskega zavarovanja).

Predavatelje določi Zveza gospodarskih zadrug.

Vse člane zadrug in odbornike ter sploh vse prijatelje zadružništva vabimo, da se v čim večjem številu udeležijo teh aktualnih in potrebnih tečajev, ter da se pravočasno prijavijo pri omenjenih zadružnikih.

Zveza gospodarskih zadrug za Slovenijo.

katerih strugarji, ključavničarji, livarji, mašinisti, mehaniki in drugi kovinarški delavci sploh izhajati ne morejo.

S tem so prav nakratko pregledali to bogato vsebino in k zaključku lahko mirno rečemo: Koledar bo delal čast Strokovni komisiji!

Koledar je že dotiskan in ga je pričela Strokovna komisija že razpošiljati, po vrstnem redu, kakor ga je kdo naročil.

Končnoveljavna ocena je: V platno vezan velja izv. 14 Din. V polplatno vezan velja izv. 12 Din.

One podružnice in zaupniki, ki se obvežejo, da bodo prodali toliko koledarjev, kolikor so jih naročili, dobe popust.

In sicer dobe za vsakih 12 predanih koledarjev po en izvod zastoj!

Naročite ga, dokler je še čas, pri Strokovni komisiji v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Delavski koledar 1924 je izšel.

Osnutek

za naredbo, s katero naj se regulira položaj delavskega osebja, zaposlenega na državnih železnici kraljevine SHS, sprejete na državni konferenci delavskega osebja, ki se je vršila v Zagrebu 4. novembra 1923.

I.

Delavsko oseboje.

- Delavsko oseboje se deli na kvalificirane in na nekvalificirane delavce.
- Kvalificirani delavci so oni, ki so se izučili kake obrti in delajo kot obrtniki, a nekvalificirani so oni, ki se niso izučili obrti in ne morejo samostojno delati, razven pomočniki poleg kvalificiranih delavcev ali pri navadnih delih.
- Nekvalificiran delavec, ki se ni izučil in nima učenega spričevala ali knjige, ki pa je delal poleg kvalificiranih delavcev in se je s časom vsposobil za samostojno vršenje kake obrti ali določenega v to obrt spadajočega posla, se more proglasiti za kvalificiranega ali polukvalificiranega, ako položi pred komisijo, v koji bodo zastopani delavci, izpit in dokaže strokovno vsposobljenost. Tak delavec se smatra od dne, ko je položil izpit, za kvalificiranega ali polkvalificiranega in uživa po tem vse pravice.

II.

Sprejem v službo in stalnost.

4. Za delavca na železnici se more sprejeti vsaka oseba, ki je sposobna za določeno delo na železnici:

- ako je dovršila 18. leto;
- ako ni v konkuru ali pod kuratelo in ako ni bila kaznovana za zločine ali prestopke iz dobičkaželjnosti.
- Do dovršenega 21. leta je vsak delavec v provizorični službi in poslovno razmerje se more ukiniti s 14dnevno odpovedjo.

Po letu dni provizorične službe postane vsaki delavec, ki je dovršil 21. leto, na železnici stalen, ter se mu ne more odpovedati brez komisijsko obojestransko ugotovljene krivde.

III.

Delavni čas.

6. Za vse delavce, kvalificirane in nekvalificirane, bodisi da delajo na prostem ali v zaprtih prostorih, velja osemurni delavni čas.

7. To osemurno delo se vrši v dveh presledkih, tako da je med njimi najmanj dveurna pavza, razven v soboto, ko traja delo nepretrgano do treh popoldne.

8. Za slučaj potrebe, se more podaljšati to delo na 10 ur na dan, ali samo, ako dve tretjini delavcev vsakega oddelka potom glasovanja na to pristane, a v tem slučaju se podaljšanje ne sme raztezati na dalje, nego 6 dni v mesecu.

9. V slučajih nesreče, kjer se delo ene skupine delavcev ne more končati v 16tih urah nepretrganega dela, se vporabijo dve partiji delavcev, od kojih dela vsaka največ 12 ur dnevno. V slučajih nesreče imajo delavci pravico, potem ko so se vrnili z dela, na dvakrat toliko plačan odmor.

10. Pri sekcijskem in ostalem delavskem oseboju, ki dela na progi, se računa v efektivni delavni čas, ki se rabi za pot od kraja, kjer se vstopi v delo do kraja, kjer se delo vrši in nazaj.

11. Vse oseboje, ki vrši ob nedeljah in praznikih inspekcijo, ko drugi delavci ne delajo, kakor tudi oseboje, ki dela pri nesrečnih slučajih, ima naslednjega dne pravico na plačani dopust.

12. Zene, brez razlike starosti in mladostni pod 18 leti se ne smejo zaposlevati po noči.

Kot noč se smatra doba 11 ur, v koje se mora vsteti čas od 10. ure zvečer do 5. ure zvečer. (Dalje prihodnjik.)

Razgled po svetu.

Tedanski pregled.

Ljubljana, 19. novembra 1923.

V zadnjem pregledu smo uvodoma govorili o izseljevanju v Ameriki in navajali ugodne vesti, ki se širijo po Evropi o ugodnih izseljenjskih razmerah v Braziliji. Kakor smo omenili, teh razmer ne moremo kontrolirati, ker smo si predvsem zemljepisno predaleč. Druge vidike nam pa nudi vlada republike Argentinije, ki potom svojih poslaništev in diplomatskih zastopništev svari evropske vlade, naj preprečijo izseljevanje v Argentinijo, kjer niti domačini ne morejo več dobiti dela, izseljenci pa sploh nimajo nade, da najdejo dela in zaslužka.

Ako pogledamo globlje, je vzrok tej prepovedi isti kot svoj čas v Severni Ameriki, ki je bila v prvi vrsti naperjena proti Japoncem. Domačinom je zrasla čez glavo konkurenca tujezemskih delavcev, ki so cenejši in solidnejši.

Nastopajoča zima je v nekam ustavila vojne priprave nasprotujočih si državnih in političnih skupin. Sedaj so v modi samo še revolucije, ki se ne boje niti zime. Revolucija na Bolgarskem, na Poljskem, na Nemškem, na Španskem in po ostalih delih sveta, da ne izvajamo kolonij ozir. drugih delov sveta — to so pozitivna dejstva, ki jih moremo in moramo ugotoviti. Revolucija je pravzaprav za gnilo javno politično in kulturno življenje isto, kar veter za usmradne vode, vendar je preveč vetra odveč, in preveč revolucije znak, da je nekaj neozdravljivo nezdravega. Treba je novega leka. Kje naj ga najdemo? To nam pač morajo povedati novi osrečevalci človeštva.

Tak korak je namera ameriških bankirjev, ki nameravajo Nemčiji ponuditi posojilo v znesku 100 do 150 milijonov dolarjev. Seveda se bodo hoteli z njim okoristiti, vendar pomenja posojilo za Nemčijo bilko, ki se je more oprijeti v največji sili, ki pa utegne biti tudi stopnica za dvig iz prepada.

Nemčija, ki so jo cesarjevi, generalji in vsenemčevci po lastni krivdi pogubili, leži sedaj popolnoma na tleh. Krupp, Stinnes in drugi velenarniki pač niso Nemci, ker novi niso nemštvo in se narod ali ljudstvo nikakor ne označujeja s tem, koliko imata v blagajni ali žepu. Konstatirati moremo predvsem, da je veliko ljudstvo, ki ga Sven Hedin toliko proslavlja, propadlo po krivdi nacionalne prenapetosti in nadvse slabe vzgoje voditeljev, ki so imeli v rokah krnilo.

Kar se tiče Anglije in Francije glede nastopa proti Nemčiji, je po kratkem, a nadvse ostrem sporu prišlo do delnega sporazuma. Francija je že pripravljala še nadaljno zasedbo nemškega ozemlja, ker je hotela na vsak način preprečiti povratek bivšega nemškega prestolonaslednika, proti kateremu je vsekakor tudi Anglija. Vendar se Anglija ni strinjala s tem, da bi Francija zopet nastopala z vojaško silo. Po posredovanju Lloyd Georja se je francoski ministrski predsednik Poincaré uklonil in obljubil, da Francija preneha z vsemi vojaškimi in teritorialnimi sankcijami proti Nemčiji in da se bo odslej posluževala le gospodarskih ukrepov. Ali bo to držalo, nam pokažejo že prihodnji dnevi.

Med temi pogajanjimi je Francija lepo in mirnim potom zasedla Stinnesov rudnik Erin. Francozi pa niso vdrli v rudnik z orožjem in s surovo silo, tudi niso nikogar aretirali, temveč francoski inženirji so se v rokavicah in salonskih oblekah javili pri ravnateljstvu, ki jim je pri svečanem obedu izročil upravo rudnika. Gospod Stinnes ni protestiral, saj je dobil za to »zasedbo« lepe pare. Kako bodo postopali francoski kavalirji odslej z delavci, je pa drugo vprašanje.

Najmočnejša delavska stranka v Angliji, takozvana Labour Party (lāber pārti), to je delavska stranka, ki se povdom zadnjih dogodkov v Evropi zganila in ostro nastopila proti obstoječim razmeram. V obširnem proglasu, ki ga je izdala, mednarodnemu delavstvu

zahteva, da se zopet skliče mednarodna konferenca, na kateri naj s pomočjo zveze narodov pridejo do svojih pravic tudi dosedaj tlačene države, n. pr. Nemčija, in se uredi razmere z Rusijo. Zopet ugodna prilika Jugoslaviji, da uveljavi svoje interese, ki pa jo bo ta obljubljena dežela bržčas zamudila!

Na Bolgarskem so se izvršile volitve v sobranje (parlament), pri katerih so dobili vladinovi v zvezi s socialisti večino mandatorov.

Dne 19. t. m. se je sestal v Narodni skupščini plenum finančnega odbora. Ker sekcije tega odbora še niso dovršile svojega dela, je opozicija protestirala, da bi se končno javno razpravljalo o državnem proračunu za leto 1923-1924. Vendar se finančni minister ni oziral na proteste in kratkoma odprl sejo, tekom katere pa je doživel strahovit poraz svoje finančne politike. Pokazalo se je obtok bankovcev, namesto da bi padel, kakor je zagotavljal finančni minister, še narasel, tako da je v resnici ogrožena finančna politika v državi. Na popoldanski seji finančnega odbora so zahtevali poslanci opozicije, naj se v svrhu štedenja ukine vsaj sedem ministrstev. Prihodnje seje bodo, kot vse kaže, zelo burne. Končni efekt bo seveda dokaz za popolno nezmožnost našega finančnega ministra. Podpisani je tudi že načrt državnega proračuna za leto 1924-1925.

Izšel je zakon o novih pristojbinah in taksah, ki bo hudo prizadel vse sloje in ki je v formalnem oziru pravcato skrupceno juridično kratkovidnih ljudi. Ostro se v javnosti kritizira tudi način proglašanja ne-le tega, temveč tudi drugih zakonov. Običajno je, da stopi zakon v veljavo takrat, ko ga prebivalstvo prečita ali spozna. Pri nas pa se zakon uveljavi, ko je podpisan. Nato je treba 14 dni, da se objavi v »Službenih Novinah«, zopet 14 dni, da je priobčen v »Uradnem Listu« in bogve koliko časa, da ga pristojne oblasti in privatniki razvozljajo, kaj pravzaprav nalaga. Ker je zakon medtem v polni veljavi, slede neupravičene kazni, kar povzroča upravičeno nezadovoljstvo ljudstva.

Razno.

Mali vsevedež. Nedavno se je mudil v Ljubljani po raznih opravkih član neke naše strok. organizacije na Gorenjskem. Kot star znanec se je zgledil tudi v pisarni Strokovne komisije. Tu so mu dali na ogled prve oddise »Delavskega koledarja za l. 1924«. Ko je pazno premotril vse čtivo, tabele itd., je ves zavzet vskliknil: Letošnji koledar bomo lahko imenovali mali vsevedež, kajti vse je notri, kar potrebujem vsak dan.

Osemurni delavnik za — konje. Francoski list »Echo de Paris« poroča, da se je zdravstveno stanje konj zboljšalo povsod tam, kjer je uveden 8 urni delavnik. Zlasti je prenehala bolezen po imenu kolika, o kateri se je dosedaj mislilo, da nastopi pri onih konjih, ki zavživajo preveč zelene krme. Izkazalo se pa je, da je ta bolezen izvor iz pretežkega in dolgotrajnega dela. Vlačenje težkih tovorov upliva na čreva v katerih se potem razvijejo razne bolezni, predvsem pa kolika.

Razprava tega lista kaže, da bodo kapitalisti kmalu potom raznih parlamentov uzakonili 8urni delavnik za — konje, da si očuvajo svoj žep, ker so konji razmeroma zelo dragi. Za delavce bodo pa 8urnik odpravili, ker je za delavca, če se pretegne, lahko dobiti nadomestilo.

Delavsko gibanje.

— Uspevanje Delavske banke v Ameriki. Prva delavska banka v New Yorku je povišala svoje denarne vire med prvimi šestimi meseci poslovanja od 747.000 na 2.514.000 dolarjev in število vložnikov je naraslo od 800 na 5613, kakor je razvidno iz poročila, ki ga je nedavno izdalo ravnateljstvo banke. — Neprestani napredek newyorške prve zadrudne delavske banke, ki je last oblačilnih delavcev v Ameriki, se zrealiziral v številnih denarnih razmer v dvamesečnih presledkih: 14. aprila je znašalo vse denarno premoženje 747.000

dolarjev z 800 vložniki; 14. avgusta pa je znašalo premoženje 2.210.000 dolarjev s 5613 vložniki. Ravnatelj poroča, da je imela banka od svojega početka sem v ruskem denarnem odteku 38.135 strank, med katerimi je bilo na tisoče oblačilnih delavcev, ki so poslali ameriške dolarje svojim prijateljem in sorodnikom na vse kraje v Rusiji, Ukrajini in Sibiriji.

— Razredni boj. Kaj je razredni boj? Na to vprašanje odgovarja pokojni francoski socialist Jean Jaurès (Jan Joré): »Dokler čaka proletariat na nebeško in buržuazno vodstvo in osvoboditve, dokler ne smatra svoje osvoboditve kot delo svojih lastnih sil, marveč kot delo drugih faktorjev, toliko časa ni razrednega boja. Razredni boj je prišel v onem trenutku, ko se je proletariat v junijskih dneh l. 1848. iz izkušnje naučil, da nosi edino v svoji moči in v svoji organizaciji upanje osvoboditve.«

Listnica uprave.

Odborom železničarskih organizacij.

Glasom dogovora med upravo »Delavca« in »Savezom železničarjev« bodo poravnave naročnino za »Delavca« direktno podružnice. Vsak izvod »Delavca« stane 60 par. Vsi blagajniki bodo dobili vsak mesec od uprave »Delavca« račun, ki ga morajo takoj poravnati, ker se list sicer ustavi.

Železničarji dobivajo za sedaj »Delavca« redno vsakih 14 dni.

Izdatke za te redne številke smejo blagajniki glasom dogovora s Savezom odtegovati od rednih prispevkov, ki jih obračunavajo Savezu.

Železničarji, ki žele dobivati »Delavca« vsak teden, naj plačajo svojim blagajnikom poleg rednega prispevka še po 1.50 Din na mesec in dobivali ga bodo vsak teden. Ti blagajniki naj nam pa sporoče, koliko članov želi dobivati list vsakih 14 dni in koliko vsak teden. Ako bi želela prejemati list nad polovico železničarjev vsak teden, bo prinašal »Delavca« v vsaki številki doneske za železničarsko stroko.

V največjem interesu železničarjev je, da imajo tudi železničarji tedensko svoj strokovni list, zato naj gredo zaupniki na delo, da bo imel vsak železničar svoj tedenski list.

Uprava »Delavca«.

Delavskim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo,
ki je najboljška kavina primes.

Posredovanje dela.

V delo se sprejmejo:

Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 30 gozdnih delavcev, 15 rudarjev, 2 kolarja, 5 strojnih ključavničarjev, 1 kovač, 1 autogenični varilec, 6 stavb. ključavničarjev, 1 mehanik pisalnih strojev, 8 mizarjev, 1 žagar, 1 čevljarski delovodja, 18 čevljarjev, 3 krojači, 1 ščetar, 2 pekova delovodja, 2 peka, 1 soda- vičar, 2 Bagger-mojstra, 4 strojevodje, 2 avtomonterja, 8 tesarjev, 2 pleskarja, 1 majer, ki je izurjen v živinoreji, 1 silar, 20 vajencev, 1 kuharica, 2 služkinji itd.

Pri Dravni bžorzi dela v Mariboru: 72 hlapcev in dekel, 6 viničarjev, 1 švicar, 5 drvarjev, 90 rudarjev, 1 vrtnar, 1 podkovski kovač, 1 železolivar, 4 železostrugarji, 2 kleparja, 1 ključavničar, 1 mehanik (monter), 2 urarja, 1 mizar, 2 sodarja, 1 lesni strugar, 1 gaterist, 1 žagar, 4 krojači, 1 mlinar, 2 sluga, 20 vajencev, 1 dovilja, 1 frizerka-manikerka, 2 vzgojiteljici, 1 varuška, 1 gospodinja, 20 kuharic, 31 služkinj, 3 sobarice, 20 šivilj za perilo, 4 natakarice, 2 postrežnici, 1 pisarniška moč (ženski) itd.

Pri Državni borzi dela v Ptuj: 2 pristava 5 viničarjev, 6 hlapcev, 1 jermenar, 4 rudarji, 1 vrtnar, 1 lončar, 2 mizarja, 1 strugar, 30 pletarjev, 1 sedlar, 1 krojač, 3 hišni hlapci, 3 kmečke dekle, 1 gospodinja, 5 kuharic, 3 sobarice, 11 služkinj, 11 vajencev raznih strok itd.

Pri Državni borzi dela v Murski Soboti: 2 hlapca, 2 služkinji, 1 krojaški pomočnik, 1 krojaški vajenec itd.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Franc Svetek.
Odgovorni urednik: Jofe Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Čevlji domačih tovarov Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

ŽIKA
je najboljši in najzdravejši nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu:
Pražarna »ŽIKA« d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

Išče se mojster za modelno mizarstvo in modelni mizar

za večje podjetje v Sloveniji. Ponudbe naj se pošiljajo na Osrednje društvo kovinarjev v Ljubljani, Šelenburgova 6/II.

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkvalitetneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.

Iščemo modelnega mizarja

ki je več v izdelovanju modelov kovinskih armatur. Potne stroške se povrne. Ponudbe z meznimi pogoji naj se pošljejo na naslov:

Henrika Stolka sinovi, Novi Sad.